

Holiday Parties in Halacha

לע"נ שלמה בן הרב אברהם אבא

I. Non-Jewish Simchas

1. תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף ח עמוד א

תניא רבי ישמעאל אומר ישראל שבחוצה לארץ עובדי עבודת כוכבים בטהרה הן כיצד עובד כוכבים שעשה משתה לבנו וזימן כל היהודים שבעירו אף על פי שאוכלין משלהן ושותין משלהן ושמש שלהן עומד לפנייהם מעלה עליהם הכתוב כאילו אכלו מזבחי מתים שנאמר וקרא לך ואכלת מזבחו...

2. רמב"ם הלכות עבודה זרה פרק ט הלכה טו

עובד כוכבים שעשה לבנו או לבתו משתה אסור ליהנות מסעודתו, ואפילו לאכול ולשתות הישראל משלו שם אסור הואיל ובמסיבת עובדי כוכבים אכלו, ומאימתי אסור לאכול אצלו משיתחיל לעסוק ולהכין צרכי סעודה וכל ימי המשתה ולאחר ימי המשתה שלשים יום, ואם עשה סעודה אחרת מחמת הנישואין אפילו לאחר שלשים יום אסור עד שנים עשר חדש, וכל ההרחקה הזאת מפני עבודה של כוכבים הוא שנאמר וקרא לך ואכלת מזבחו ולקחת מבנותיו לבניך וזנו וגו'.

3. שולחן ערוך יורה דעה הלכות עבודת כוכבים סימן קנב סעיף א

עובד כוכבים העושה משתה לחופת בנו או בתו, אסור לישראל לאכול שם אפילו אוכל משלו ושמש שלו עומד עליו ומשמש. ומאימתי אסור, משיתחיל להכין צרכי הסעודה; ולאחר ימי המשתה, ל' יום. ואם אומר שמזמינו בשביל החופה, אסור עד י"ב חודש; ולאחר י"ב חודש מותר, אלא אם כן הוא אדם חשוב.

4. חידושי הריטב"א מסכת עבודה זרה דף ח עמוד א

ואפי' בזמן הזה אסור ולא חיישינן לאיבה כיון דאיסורא דאורייתא היא וכאילו אוכל תקרובת ע"ז...

5. ט"ז יורה דעה סימן קנב ס"א

אסור לישראל לאכול שם. בדרישה נסתפק אי יש בכאן היתר משום איבה כמו בסי' קמ"ח שאמרו ישמח עמהם מפני שהוא כמחניף להם ותמיהני על גברא רבא דכותיה יסתפק בזה שהרי זה מפורש בפסוק שלמדוהו מקרא וקרא לך ואכלת מזבחו ומפורש בראש אותו פסוק פן תכרות ברית ליושב הארץ וזנו אחרי בנותיהן הרי שהתורה צותה שיהיה לנו איבה עמהם משום הרחקת בנותיהם והיאך נתיר משום איבה ולא מצינו היתר משום איבה אלא היכא שהמצוה משום דבר אחר כגון לעיל סימן קמ"ח שמשום איסור אליל הוא שראוי להרחיק באיזה דברים והתירו בקצת דברים משום איבה עמהם משא"כ כאן שעיקר המצוה של איסור אכילה גופה הוא משום שלא יהיה לנו עמהם אהבה והיאך נבטל זה גופיה משום איבה וכן אפילו בצווי דרבנן כגון שלא לאכול בישולי עובדי כוכבים שהענין הוא שלא יהיה לנו קירוב עמהם משום בנותיהם פשיטא שאין שום היתר משום איבה כל זה פשוט בעיני:

6. נקודות הכסף סימן קנב

ותמיהני על גברא כו'. לא קשה מידי, דהמעיינן בש"ס [עבודה זרה ח, ב] גבי הא דפריך והא רב יצחק בריה דרב משרשיא איקלע לגבי ההוא עובד כוכבים לבתר תריסר ירחי שתא ושמעיה דאודי כו', יראה דטעם האיסור הוא משום דאזיל ומודה, ובאזיל ומודה שרינן משום איבה, וקרא אסמכתא בעלמא הוא.

6. לבוש יורה דעה סימן קנב

וסתם קריאה משמע כשיקרא אותו לסעודת משתה של שמחה כגון חתנות בנו ובתו, אבל שאר סעודות של דרכי שלום מותר.

7. חכמת אדם שער איסור והיתר כלל פז

אבל כששולח לביתו בשר ועופות שחוטים כדין תורה ודגים וכיוצא בו מותר לאכול ממנו כיון שאין זה דרך קריאה ודוקא לסעודת שמחה אבל אם מזמינו שלא לסעודת שמחה מותר

II. Dining with Non-Jews

8. רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק יז הלכות ט-י

ויש שם דברים אחרים אסור אותן חכמים ואף על פי שאין לאיסורן עיקר מן התורה גזרו עליהן כדי להתרחק מן העכו"ם עד שלא יתערבו בהן ישראל ויבאו לידי חתנות, ואלו הן: אסרו לשתות עמהן ואפילו במקום שאין לחוש לגיעוליהן או בישוליהן ואפילו במקום שאין לחוש לגיעוליהן.

כיצד לא ישתה אדם במסיבה של עכו"ם, ואף על פי שהוא יין מבושל שאינו נאסר, או שהיה שותה מכליו לבדו, ואם היה רוב המסיבה ישראל מותר, ואין שותין שכר שלהן שעושים מן התמרים והתאנים וכיוצא בהן ואינו אסור אלא במקום מכירתו, אבל אם הביא השכר לביתו ושתהו שם מותר שיעקר הגזירה שמא יסעוד אצלו.

9. רמב"ם על משנה מסכת עבודה זרה פרק ב משנה ו
רוב אלה הדברים, כגון הפת והשלקות ודומיהן, אמנם נאסרו כדי שנתרחק מהם ולא נתערב עמהם, כדי שלא נימשך בהתערבנו עמהם להתפקות במה שאסור, והוא ענין אומרם משום חתנות.

10. טור יורה דעה הלכות מאכלי עובדי כוכבים סימן קיב
ואסרו לשתות במסיבתן אפילו שאר משקין שאין בהן משום חשש יין נסך וכל אלו הדברים אסרו משום חתנות פי' שלא יבא להתחתן בהן שכל אלו מושכין לב האדם ואם יתקרב אליהם באחד מאלו יבא להתחתן בהם

11. כסף משנה הלכות מאכלות אסורות פרק יז הלכה ט
ומ"ש לא ישתה במסיבה של עכו"ם וכו'. בע"ז פ"ק (דף ח').

12. ערוך השולחן יורה דעה סימן קיד
הרי דאין זה רק במשתה מנשואין ולא בזמן אחר ועוד דשם כתב דהאיסור אינו אלא כל זמן הנשואין ואח"כ ל' יום ולא יותר ובכאן האיסור לעולם ועוד דשם הזכיר גם אכילה ובכאן לא הזכיר רק שתייה

13. בית יוסף יורה דעה סימן קיב
ואפשר שהוא ברייתא או תוספתא.

14. ערוך השולחן יורה דעה סימן קיד סעיף ז

ולפ"ז דברי הרמב"ם ברורין בטעמן דלפי שהיה צריך לבאר כל גזרות אלו ואינן דומות זל"ז לפיכך הקדים הטעם דמפני שיעקר הטעם הוא כדי להתרחק שלא יבא לידי חתנות וחתנות בא ע"י מסיבה ביחד גם ע"י שתייה לבדה וכדפירש"י ולכן פיתן ובישוליהן אסרו לגמרי ושכר גזרו בביתן והטעם דמפני שיעקר האיסור הוא שלא לשתות עמהם במסיבה יחד היה די האיסור לשכר כשאסרו לשתותו בביתם דווקא וזהו שסיים אבל אם הביא השכר לביתו מותר שיעקר הגזירה שמא יסעוד אצלו עכ"ל כלומר שלא יאכלו ולא ישתו יחד במסיבה אחת:

15. שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק ב סימן קיז

בדבר לעשות פארלע מיטינג בבית נכרים אף לצורך מצוה נראה שאסור, משום שאיכא איסור לעשות משתאות בבית נכרים אף לאכול שם דברים המותרין ולשתות שכר וי"ש ומשקין המותרין, שהרי אסרו בשביל זה לשתות שכר בביתו של נכרי אף בלא עשיית משתה כשהוא שתיית קבע, כדאיתא בע"ז דף ל"א מגזירה דחתנות שלא ירגיל לעשות משתאות אצל עכו"ם ויתן עיניו בבתו כדפרש"י שם ואיפסק כן בש"ע יו"ד סימן קי"ד סעיף א'. ואפילו להמקילין בשכר של דבש ותבואה שהביא הרמ"א שם וה"ה ביי"ש שהוא מטעם שלדידהו מה שלא היה מצוי בימי הגמ' ולא נגזר אז, כהא דדין תפוחים ויין רמונים לא אסרינן אף כשנעשו מצויין, שלכן גם שכר דבש ותבואה וי"ש שלא היה מצוי אז מותרין אף עתה שהם מצויין, מ"מ הוא רק הגזירה שבשביל עשיית המשתאות לא אסרו אבל המשתאות גם לדידהו אסור. וכיון שהוא דבר איסור לא שייך להתיר אפילו לצורך מצוה. ול"ד זה לאם הנכרי עצמו עושה משתה לאיזה שמחה שלו ומזמין איזו יהודי שאם לא יכול לאישתמוטי רשאי לילך וגם לשתות משקין המותרין שהוא משום איבה, והשתיה נחשב ממילא עראי, אבל הפארלע מיטינג הרי עושין בכוונה היהודים בבית הנכרי שזה אין להתיר.

16. שו"ת משנה הלכות חלק ז סימן קיח

ובאמת כי כבר כתבתי כי רע המעשה אשר עושים סעודות בבתי חרושת פעקטארי או כיוצא בזה באפיסעס ביום חגותיהם וכיוצא בזה "טוירקי" ושוחים משקאות ומשתתפים שם יהודים ועכו"ם ואין לך גרם גדול לחתנות מזה בפרט קודם יום אידם שעושים סעודות פארטי בע"ז ואין לישראל להשתתף בשמחות אלו כלל וכלל לא, והרבה חללים הפילה במדינה זו. והשומע ינעם ותבא עליו ברכת טוב ויזכה לחתנים לומדי תורה מובדלים מהם ובנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצות לשמה.

III. Sheichar Shel Akum

17. תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף לא עמוד ב

אתמר מפני מה אסרו שכר של עובדי כוכבים רמי בר חמא אמר רבי יצחק משום חתנות רב נחמן אמר משום גילוי... רב פפא מפיקין ליה לאבבא דחנותא ושתי רב אחאי מייתו ליה לביתיה ושתי ותרוייהו משום חתנות רב אחאי עביד הרחקה יתירתא

18. רש"י מסכת עבודה זרה דף לא עמוד ב

משום חתנות - שלא ירגיל לעשות משתאות אצל עובדי כוכבים ויתן עיניו בבתו.

19. תוספות מסכת עבודה זרה דף לא עמוד ב

מפני מה אסרו שכר כו' - איסור שכר לא מצינו לא במשנה ולא בברייתא ושם בימי האמוראים אסרוהו.

20. ערוך השולחן יורה דעה סימן קיד

ומפני שבא"י היה עיקר השתייה יין כדאיתא בשבת [ע"ח א] וכמ"ש התוס' שם [מ"ז א ד"ה בגלילא] וז"ל שהיה להם רוב יין והיו שותין הכל יין וכו' עכ"ל ולהיפך שכר לא היה מצוי להם דשכר של שעורים היה נקרא אצלם שכר המדי כמבואר רפ"ג דפסחים [מ"ב ב] ובא"י לא היה מצוי וגם שכר תמרים לא היה מצוי להם והיו ממאסין את השכר... ולכן האמוראים הוכרחו לגזור גם בשכר אך לא גזרו ממש כעל יין מפני שאין בו סגולת היין לשמח לבב אנוש ויין טובא מיגרר גריר משא"כ בשכר ועוד כיון שחכמי המשנה לא גזרו כלל בזה לא רצו להשוות גזירתם לגזירת הקדמונים ורק גזרו בעד עיקר הטעם שלא יהיו מסיבות בביתם ולשתות יחד אסרו את השכר לשתותו בביתם אבל חוץ לבית התירו ולא חששו שמא יבואו הם לבית ישראל לשתות ביחד דמסתמא בבית ישראל הוה רוב המסיבה ישראל ולא יגררו רבים אחרי מעטים משא"כ בביתם המה הרוב ברוב פעמים ולכן דקדק רש"י לפרש זה רק בשכר ולא בשאר דברים:

21. שולחן ערוך יורה דעה הלכות מאכלי עובדי כוכבים סימן קיד סעיף א

כל שכר של כותים, אחד שכר של תמרים או של תאנים או של שעורים או של תבואה או של דבש, אסור משום חתנות. ואינו אסור אלא במקום מכירתו, אבל אם הביא השכר לביתו ושותהו שם, מותר, שעיקר הגזרה שמא יסעוד אצלו. ולא אסרו אלא כשקובע עצמו לשתות כדרך שאדם קובע בשתייה, אבל אם נכנס בבית העובד כוכבים ושתה דרך עראי באקראי, מותר. וכן מי שלן בבית העובד כוכבים, חשוב כביתו, ומותר לשלוח בעיר לקנות שכר מהעובד כוכבים.

הגה: ויש מתירין בשכר של דבש ותבואה (מרדכי בשם תוספות והרבה מן האחרונים ואגודה פא"מ ואו"ה כלל מ"ג ד"ו וסמ"ק דף קי"ג), וכן נוהגין להקל במדינות אלו.

22. ש"ך על שולחן ערוך יורה דעה הלכות מאכלי עובדי כוכבים סימן קיד סעיף א

ומותר לשלוח בעיר כו'. ואף אם העובד כוכבים אכסנאי שלו נותן לו שותה משום איבה כ"כ התוספות ומביאה ב"י:

23. ביאור הגר"א על שולחן ערוך יורה דעה הלכות מאכלי עובדי כוכבים סימן קיד סעיף א

והטעם דליכא קירוב דעת כמו בשכר ועהג"א שם. וסברא ראשונה ס"ל שלא אמרו שכר אלא שמצוי להם ומתני' דתני דבש מפני שעדיין לא נגזר על השכר כמ"ש תוס' שם וערא"ש שם:

24. פרי חדש יורה דעה סימן קיד

ולפי זה המיקל בשכר של תבואה עובר על דברי חכמים וראוי לגערה שכל מין שכר אסור, אבל משקיין של שאר פירות מותרים וכמו שכתבתי [ס"ק א] לדעת הרמב"ם פרי חדש ועל פי זה מותר לשתות הקאו"י בבית העכו"ם...

25. חכמת אדם שער איסור והיתר כלל סו

ואף שבזמן הזה נוהגים להקל לשתות שכר של תבואה בבית העכו"ם ואין למחות בידם כי יש מקילין אבל ראוי לכל בעל נפש להרחיק מזה